

DIAK

Vivian Enström

Beata Kotiranta

Tulkki (AMK), Viittomakielen ja puhevammaisten tulkkaus

Diakonia-ammattikorkeakoulu

Opinnäytetyö, 2025

**Podcast- jakson tulkkaus
suomalaiselle viittomakielelle**

TIIVISTELMÄ

Vivian Enström ja Beata Kotiranta
Podcast- jaksos tulkkaus suomalaiselle viittomakielelle
23 sivua ja 1 liite
Kevät 2025
Diakonia-ammattikorkeakoulu
Tulkki AMK, Viittomakielen ja puhevammaisten tulkkaus

Opinnäytetyön tarkoituksena oli tehdä valmistelu tulkkaus podcast- jaksosta suomen kielestä suomalaiselle viittomakielelle. Opinnäytetyö on kehittämispainotteinen. Käännöstyön jälkeen jakso tulkattiin viittomakielelle, kuvattiin ja sitten editoitiin yhtenäiseksi videoksi. Tavoitteena oli saada podcastit saavutettavammaksi viittomakielisille sekä oppia, miten podcastien käännösprosessi etenee. Lisäksi työllä haluttiin jakaa tietoa käännösprosessista muille, esimerkiksi tulkkioiskelijoille ja tulkeille. Opinnäytetyössä käsiteltiin erilaisia käännösteorioita, saavutettavuutta sekä tulkkauspalveluita

Tulkkauksen aineistona oli Poliisitapaus -nimiseltä podcastilta valittu jakso nimeltä "Tik Tok Killer". Tulkkaus kuvattiin Diakin kuvausstudiolla kolmena eri päivänä. Tulkkioiskelijat tulkkasivat vuorotellen. Tulkkausprosessissa muokattiin lähdeteksti kohdeyleisölle ymmärrettäväksi, ja podcast-jakso muutettiin äänitiedostosta visuaaliseen muotoon.

Tulkkauksessa pyrittiin käyttämään kotouttavaa strategiaa, eli käännös muokattiin kohdeyleisölle eli viittomakielisille sopivaksi. Kulttuurilliset viittaukset sekä suomenkieliset sanonnat vaihdettiin kohdeyleisölle samaistuttavaksi. Poisjätöillä sekä lisäyksillä lauseiden merkitys säilyi ja välittyi katsojille. Yleisimmin äänitiedostona esiintyvä podcast ei ole saavutettava viittomakielisille. Saavutettavuuden takaamiseksi, podcast jakso on tulkattu videotallenteeksi.

Opinnäytetyössä pohdittiin tulkattujen podcastien tulevaisuutta. Podcastien suosio on kasvussa, ja kuuntelija määrät lisääntyvät jatkuvasti. Ovatko viittomakieliset kiinnostuneita jatkossa saamaan tulkkausta podcasteihin ja miten sen toteutuminen käytännössä onnistuisi? Mitä kaikkea se vaatisi tulkeilta ja voisiko tämän opinnäytetyön tapa podcastin tulkkaukselle olla yksi vaihtoehto?

Asiasanat: viittomakieli, tulkkaus, saavutettavuus, podcast, käännösteoria, tulkkauspalvelut

ABSTRACT

Vivian Enström and Beata Kotiranta

Interpreting a podcast episode into Finnish sign language

23 pages and 1 appendix

Spring 2025

Diaconia University of Applied Sciences

Interpreter (BA), Interpreting in Sign Language and Augmentative and Alternative Communication

The purpose of this thesis was to produce a prepared interpretation of a podcast episode from Finnish into Finnish Sign Language. The thesis is development-oriented. After the translation process, the episode was interpreted into sign language, filmed and then edited into a cohesive video. The goal was to make podcasts more accessible to sign language users and to learn how the podcast translation process progresses. Additionally, the aim was to share knowledge about the translation process with others, such as interpreting students. The thesis discussed various translation theories, accessibility, and interpreting services.

The material for the translation was a selected episode from "Poliisitapaus" series titled "Tik Tok Killer". The interpretation was recorded in sign language at Diaks recording studio over three different days. The interpreting students took turns interpreting. In the interpreting process, the source text was modified to be understandable for the target audience. The podcast episode was transformed from an audio file into a visual format.

The interpretation aimed for an integration strategy, meaning the translation was modified to be suitable for the target audience, meaning sign language users. Cultural references and Finnish expressions were replaced with those relatable to the target audience. Through omissions and additions, the essence of the content was preserved and conveyed to the viewers. The podcast, which typically exists as an audio file, is not accessible to sign language users. To ensure accessibility, the podcast episode has been interpreted into a video recording format.

The thesis reflected on the future of interpreted podcasts. The popularity of podcasts is on the rise, and the number of listeners is continuously increasing. Are sign language users interested in receiving interpretation for podcasts in the future, and how could this be practically achieved. What would it require from interpreters, and could the method presented in this thesis for podcast interpretation be one option.

Keywords: interpretation, sign language, accessibility, podcast, translation theories, interpreter services

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	4
2	SAAVUTETTAVUUS.....	5
2.1	Tulkkauspalvelut Suomessa.....	6
2.2	Kääntäminen ja tulkkaus	6
3	PODCAST	8
4	PROSESSIN KUVAUS JA MENETELMÄT	9
4.1	Käännösteoriat.....	9
4.1.1	Kotouttava strategia	10
4.2	Tulkkaukseen valmistautuminen.....	11
4.3	Käännösprosessi	11
4.4	Tulkkausprosessi	13
5	TULOKSET.....	16
5.1	Saavutettavuuden parantaminen	17
5.2	Käännösteorioiden soveltaminen käytännössä	17
5.3	Kuvaus ja visuaalinen yhtenäisyys.....	18
5.4	Johtopäätökset ja vaikutukset	19
6	EETTISYYS JA LUOTETTAVUUS	19
7	POHDINTA	20
	LÄHTEET	23
	LIITE 1. Linkki videoon https://youtu.be/xR7X3YPh2Ck	25

1 JOHDANTO

Keväällä 2024 Kela ilmoitti leikkaavansa vammaisten henkilöiden tulkkauspalveluista (Kela, 2024). Tulkkaus oikeus rajattiin tilanteisiin, joissa ollaan vuorovaikutuksessa toisen henkilön kanssa. Tämä sulki pois esimerkiksi podcastien, elokuvien ja radio-ohjelmien tulkkaukset. Kuurojen Liiton mukaan päätös rikkoi lainsäätäjien alkuperäistä tarkoitusta ja aiheutti merkittävää huolta viittomakielisten keskuudessa (Kuurojen Liitto, 2024). Joulukuussa 2024 Kela perui päätöksensä (Kela, 2024).

Tilanne nosti esiin laajemman kysymyksen saavutettavuudesta: millä tavoin erilaiset mediasisällöt ovat viittomakielisten henkilöiden ulottuvilla? Esimerkiksi podcastien suosio on kasvanut huomattavasti viime vuosina, mutta niiden saavutettavuus viittomakielisille on edelleen rajallista. Tallenteiden tulkkaminen voisi lisätä yhdenvertaista mahdollisuutta seurata ajankohtaisia ja viihteellisiä sisältöjä.

Tässä opinnäytetyössä valmistellaan ja toteutetaan tulkkaus yhdestä true crime -aiheisesta podcast-jaksosta suomen kielestä suomalaiseen viittomakieleen. Työn tavoitteena on edistää podcastien saavutettavuutta viittomakielisille ja samalla syventää tekijöidensä ymmärrystä tulkkausprosessista sekä sen erityispiirteistä tallenteisiin liittyvässä tulkkauksessa. Opinnäytetyön työelämäkumppani on viittomakielinen toimittaja Salla Fagerström. Opinnäytetyössä kuvataan valmisteltua tulkkausprosessia, sen eri vaiheita ja kohtaamia haasteita. Lisäksi tarkastellaan tulkkauksen eettisyyttä, laatua ja luotettavuutta. Tulkkaus on toteutettu kahden viittomakielen tulkkikipiskelijan yhteistyönä, ja kyseessä on valmisteltu tulkkaus, ei suora viittomakielinen käännös jaksosta.

2 SAAVUTETTAVUUS

Saavutettavuuden lisääminen on opinnäytetyön keskeisimpiä tavoitteita. Tieteen termipankin mukaan sana "saavutettavuus" tarkoittaa toiminnan, kohteen tai tuloksen ominaisuutta, jota arvioidaan sen mukaan, että se on helposti lähestyttävä kaikille ihmisille (Tieteen termipankki, i.a). Pelkkänä äänitiedostona oleva podcast, ei näin ollen ole saavutettava kuuroille ihmisille. Kielellinen saavutettavuus tarkoittaa, että ihminen ymmärtää ja tulee ymmärretyksi, oli kyseessä sitten vuorovaikutuksellinen tilanne tai ei (Segler-Heikkilä, 2024). Viittomakielen tulkin tarkoituksena on mahdollistaa yhdenvertainen pääsy informaation ja palveluiden pariin.

Saavutettavuutta voidaan lisätä myös tekstityksillä tai kuvailutulkkauksella (Aluehallintovirasto). WCAG (Web Content Accessibility Content) lain mukaan, videoiden kääntäminen viittomakielelle ei ole toistaiseksi pakollista. WCAG-kriteerit on jaettu 3 tasoon; A, AA ja AAA. Viittomakielentulkkaus kuuluu AAA-tasoon, mikä pätee vain tiukimpiin vaatimuksiin (Saavutettavasti.fi).

Suomessa tarjolla olevat tulkkauspalvelut viittomakielisille perustuvat YK:n vammaispalvelulakiin, yhdenvertaisuuslakiin sekä viittomakielilakiin. Näiden mukaan, viranomaisilla on velvollisuus edistää viittomakielisten mahdollisuutta käyttää omaa kieltään, sekä saada tietoa omalla kielellään. Tavoitteena on myös lisätä viranomaisten tietoisuutta viittomakielestä sekä viittomakielisten kulttuurista (L 133/2010). Saavutettavuus liittyy myös yhdenvertaisuuteen. Oikeudenmukaisessa yhteiskunnassa henkilöön liittyvät tekijät, kuten vammaisuus, seksuaalinen suuntautuminen tai ihonväri, eivät saisi vaikuttaa ihmisen mahdollisuuksiin kouluttautumiseen, töiden saamiseen tai palveluiden saamiseen. Tosiassiallinen yhdenvertaisuus vaatii aktiivista edistämistä. Kaikkien samanlainen kohtelu ei aina riitä takaamaan yhdenvertaisuuden toteutumista, vaan pyrkimys tulee olla eriarvoisuuden poistaminen, esimerkiksi kohtuullisilla mukautuksilla (Yhdenvertaisuusvaltuutettu, i.a.) Viittomakielisten ihmisten kohdalla, tämä voi tarkoittaa tulkkauspalveluiden riittävää saatavuutta.

2.1 Tulkkauspalvelut Suomessa

Viittomakielen tulkkauspalvelut Suomessa ovat tärkeä osa viittomakielisten ihmisten elämää sekä heidän oikeuksiensa toteutumista. Suomessa tulkkauspalveluita tarjoavat esimerkiksi Suomen Tulkkauspalvelu Oy, Mireal Oy sekä Viittoen Oy. Lainsäädäntö takaa viittomakielisille henkilöille oikeuden saada tulkkauspalveluita kaikenlaisissa eri tilanteissa, kuten koulutuksessa, terveydenhuollossa, viranomaisasioissa tai vapaa-ajan harrastuksissa.

Kela järjestää tulkkauspalveluita ja heidän sivuiltaan voi hakea tulkkauspalvelua. Vammaisten henkilöiden tulkkauspalvelua voi saada kuulovammainen, näkövammainen tai puhevammainen. Myös jos henkilön kotikunta on Suomessa ja hän pystyy ilmaisemaan itseään tulkkauksen avulla, voi hän saada tulkkauspalvelun käyttöönsä. (Kela, i.a.) Tilanteesta riippuen tulkki voi olla läsnä paikan päällä tai etänä esimerkiksi videoyhteyden kautta.

Viittomakielen tulkkien koulutus on tärkeä osa palveluiden laadun takaamiseksi. Suomessa tulkeilla tulee olla ammattikorkeakoulututkinto.

Tulkkauspalveluiden tarjoaminen on tärkeää, jotta viittomakieliset ihmiset voivat osallistua täyspainoisesti yhteiskuntaan sekä saada tietoa ja palveluja omalla äidinkielellään.

2.2 Kääntäminen ja tulkkaus

Kääntäminen ja tulkkaminen ovat molemmat tärkeitä kielipalveluihin liittyviä toimintoja, mutta niihin liittyvät erilaiset taidot ja prosessit. Kääntäminen keskittyy enemmän tekstin muuntamiseen toiselle kielelle, keskittyen tarkkuuteen, tyyliin ja kulttuurillisiin nyansseihin (Suomen kääntäjien ja tulkkien liitto, i.a).

Tulkkaminen on taas puheen tai viittomien kääntämistä reaaliajassa (simultaanisti) tai konsekutiivisesti, jossa tulkkaus toiselle kielelle seuraa heti jokaista puhejaksoa (Saresvuo ja Ojanen, 1988, s. 21). Tulkit tarvitsevat vahvat kuuntelu ja puheentaidot, jotta voivat välittää viestejä oikein ja nopeasti.

Kääntäjillä on enemmän aikaa pohtia eri käänösvaihtoehtoja, tulkin tulee tehdä se nopeasti ja tuottaa hetkessä. Kääntäjän ja tulkin työt vaativat laajaa ymmärrystä molemmista kielistä ja kulttuureista, mutta keskeinen ero on kommunikoinnin tavalla – kirjoittaminen kääntämisellä ja puhuttu tai viitottu tulkkaamisella. Tulkkaustilanteet ovat yleensä ajallisesti rajoitettuja, tulkki ei voi korjata tai toistaa aina asioita ((Translations and Interpreting, i.a.) Valmisteltu tulkkaus on lähempänä käänöstä, kuin suoraa tulkkausta. Tulkki voi etukäteen tutustua materiaaliin ja etsiä tarvittavia viittomia tai tehdä käänösvalintoja. Valmisteltu tulkkaus ei kuitenkaan ole käänös, usein tulkit saavat materiaalit esimerkiksi edeltävä iltana. He eivät myöskään opettele ennakkomateriaaleja ulkoa, mutta voivat valmistautua tulkkaukseen tehokkaammin. (Suomen Kääntäjien ja Tulkkien Liitto,i.a.)

Jokaisella maalla on oma viittomakielensä tai joissain tapauksissa useampi viittomakieli. Suomalainen viittomakieli on noin 5500 ihmisen äidinkieli, kun suomenruotsalainen viittomakieli alle 100 ihmisen (Kuurojen liitto, i.a.) Suomalainen viittomakieli, kuten muutkin maailman viittomakielet, on gesturaalis-visuaalinen eli visuo-motorinen viestintäjärjestelmä. (Rissanen T. 1990, s. 5).

Viittomakielen tulkilla tulee olla laaja ymmärrys niin Suomen kuin Suomen viittomakielen kielistä, kulttuureista ja konteksteista, jotta tulkkaaminen on sujuvaa. Se vaatii aktiivista seuraamista, lähdekielen prosessointia ja analysointia. Suomessa viittomakielen tulkkien tulee noudattaa ammattisäännöstöä. Ammattisäännösten tarkoitus on taata tulkkipalvelun laatu ja luotettavuus, sekä varmistaa ammatillisesti yhtenäiset käytännöt (Kalela, 2010.) Tulkkaustilanteessa, puhetta tai viittomista ei tuoteta tulkkia varten. Viittomakielen tulkkauksessa, kyse on saavutettavuudesta (Brunson, 2011, s. 1.). Tulkkauksen tärkein tehtävä on merkityksen välittäminen kohderyhmälle. Lausetta saattaa joutua lyhentämään puheen nopeuden ja lauseiden pituuden takia. Koska käänös on simultaaninen, kielioppi ei välttämättä saavuta täysin oikeaoppista viittomakieltä, koska kääntäminen tapahtuu heti puheen alkaessa. Myös, koska tulkkaus tapahtuu kahden eri kielen ja kulttuurin välissä, uskollisuus tekstin lukijalle ja kulttuurille, eli adekvaattisuus, on hyvin tärkeää (Hytönen & Rissanen, 2006, s. 69).

3 PODCAST

Podcastit ovat todella suosittuja, vuonna 2023 eri podcastien kuuntelijoita oli maailmalla noin 460 miljoonaa. (Backlinko, i.a.) Suomessa podcastin kuuntelijamäärä kasvaa jatkuvasti ja STT Infon teettämän tutkimuksen (Podimo, 2024) mukaan suomalaiset kuuntelijat ovat aktiivisia ja uskollisia podcastien kuuntelijoita. 72 prosenttia kyselyyn vastaavista sanoi kuuntelevansa podcasteja vähintään viikoittain ja 37 prosenttia kuuntelee useita kertoja viikossa. Viihde ja ajankohtaisaiheet ovat yksiä suosituimpia aiheita suomalaisten keskuudessa ja podcasteja kuunnellaan jopa saunassa, suihkussa ja nukkumaan mennessä. (STT info, i.a.)

Termi "podcasting" on englanninkielinen ja tarkoittaa alun perin yhdistelmää sanoista "iPod" (Applen MP3-soitin) ja "broadcasting" (radio- tai televisio lähetys). Podcast sanaa käytetään yleensä viitattaessa sekä podcast-lähetykseen että podcast-tallenteeseen. Podcast lähetyksen voi tilata esimerkiksi internetistä omaan puhelimeen tai tietokoneelle ja se on usein radio-ohjelman kaltainen lähetys. Podcast tallenteella puolestaan tarkoitetaan podcast- lähetyksenä jaettavaa ääni -tai videotallennetta. (Kielikello, i.a.) Podcastit eroavat kuitenkin perinteisistä radio-ohjelmista niin, että podcastit on mahdollista kuunnella haluamansa ajankohtana oman mielen mukaan. Podcastit ovat usein sarjaluontoisia. Tämä tarkoittaa sitä, että se koostuu yleensä useammasta jaksosta ja uusi jakso ilmestyy aina säännöllisesti tiettyyn aikaan. Podcastin tekeminen ei vaadi teknillisesti paljoa, joten käytännössä kuka vain voi tehdä sitä, mistä aiheesta tahansa. Podcastien pituus voi myös vaihdella reilusti, jotkut tallenteet voivat kestää muutamia minuutteja ja osa saattaa kestää jopa yli tunnin. Suurin osa podcasteista ovat vapaamuotoisia ilman tarkkoja sääntöjä tai muodollisuuksia. (Juttutyypit, i.a.) Äänitallenne on äänimuodossa oleva tallenne, joka voi sisältää esimerkiksi puhetta tai musiikkia. Äänitallenteita käytetään usein viestinnässä, tiedon jakamisessa tai viihteessä. Tällä hetkellä ääniteala on siirtymässä fyysistä tallenteista digitaaliseen tiedostomuotoon (Nordstreng & Nieminen, 2017, s. 253.) Äänitallennenteisiin kuuluu muun muassa

podcast. Podcastit ovat yleensä äänitiedostoja, mutta niistä löytyy myös videoversioita, joita kutsutaan vodcasteiksi. (Hyviä asioita, i.a.)

4 PROSESSIN KUVAUS JA MENETELMÄT

4.1 Käännösteoriat

Viittomakielen tulkin työssä käännösteorioiden ymmärtäminen on olennaista, sillä tulkkauksessa ei ole kyse vain sanojen vaihtamisesta viittomiin tai toisin päin, vaan merkityksen ja kontekstin välittämisestä eri kulttuuri- ja kieliyhteisön välillä. Käännöstutkimus on tieteen alana melko nuori (Helin & Yli-Jokipii, 2008, s.13.) Kääntämisen perusta on lähdekielellä tuotettu merkityksellinen viesti, eli lähdeteksti. Tämä teksti on sidoksissa tiettyyn tilanteeseen ja suunnattu saman kielisille lukijoille tai kuuntelijoille. Käännösprosessi siirtää viestin merkitykset toiseen kieleen, kohdekielelle, ja muuttaa sen kohdetekstiksi, joka on tarkoitettu eri kieli- ja kulttuuriyhteisölle (Tommola, 2006, s. 13—14). Käännöstieteen kenties suurin ongelma on aina ollut, tuleeko käännöksen olla uskollinen lähdetekstille vai käännöksen lukijalle, eli onko tavoitteena tavoitella ekvivalenssia vai adekvaattisuutta (Hytönen & Rissanen, 2006, s. 66). Ekvivalenssi sanana tarkoittaa ”käännöksen ja lähtötekstin yksiköiden vastaavuus ja kommunikatiivinen samanarvoisuus” (Tieteen termipankki). Toisin sanottuna, se on uskollinen alkutekstille. Kuten ekvivalenssi, adekvaattisuus on myös häilyvä käsite. Yksinkertaisimmillaan, sillä tarkoitetaan käännöksen suhdetta kohdekieleen ja kulttuuriin. Tärkeintä on siis käännöksen lukija, ei alkuteksti. (Hytönen & Rissanen, 2006, s. 67—69.) Käännöstä tehdessä, kääntäjän tulee tehdä päätöksiä oman strategiansa mukaan. Mitä säilytetään, mitä voi jättää pois? Käännöksessä voi joutua tekemään pragmaattisia muutoksia, joissa alkutekstiä tulee muokata niin, että se käy järkeen käännöksen lukijalle. (Helin & Yli-Jokipii, 2008, s.17—18). Skoposteorian mukaan, kaikkein tärkeintä on käännöksen suhde kohdekieleen ja käännöksen vastaanottajiin (Oittinen & Mäkinen, 2008, s.72—73). Tämä tarkoittaa, että kääntäjän tärkein tehtävä on tuottaa käännös, joka palvelee sen vastaanottajaa, vaikka se

tarkoittaisi alkuperäistuotteen muokkaamista. Kääntäjän tulee myös pohtia, onko alkutekstin tarkoitus informatiivinen eli tiedottava, ekspressiivinen eli viihdyttävä, vai operatiivinen eli toimintaa ohjaava tai vaikuttava (Hytönen & Rissanen, 2006, s. 71—72). Podcastilla voi siis olla monia tarkoituksia samaan aikaan.

4.1.1 Kotouttava strategia

Kotouttava strategia kääntämisessä tarkoittaa, että kääntäjä pyrkii tekemään käännetystä tekstistä mahdollisimman helposti ymmärrettävän ja luontevan kohdeyleisölle (Glasbergen, 2023). Tämä voi tarkoittaa kulttuuristen viittauksien ja kontekstin mukauttamista siten, että viittomakielinen yhteisö samaistuu sisältöön helposti. Jos lähdetekstissä käytetään suomen kielen idiomeja tai kulttuurisia viittauksia, kääntäjä voi etsiä vastaavia viittomia tai kiertoilmaisuja, jotka ovat tutumpia viittomakieliselle yhteisölle. Tämä tarkoittaa tiedon välittämistä tavalla, joka ottaa huomioon viittomakielen visuaalisen luonteen. Suomalaiset idiomit, kuten “katkaista huhuilta siivet” voi olla haastava kääntää suoraan viittomakielelle. Kääntäjä tai tulkki voi sen sijaan välittää idiomien merkityksen, esimerkiksi “huhut yritettiin lopettaa”. Tämä auttaa viestin vastaanottajaa ymmärtämään alkuperäisen ilmaisun merkityksen helpommin, ilman vaikeita tai epäluontevia käännösvaihtoehtoja. Toisaalta kotouttava strategia voi asettaa myös haasteita. Tulkin tai kääntäjän on varmistettava, ettei alkuperäisen viestin merkitys muutu liikaa. Tämän vuoksi on tärkeää, että tulkki tai kääntäjä tuntee sekä lähdekielen että kohdekielen syvällisesti, ymmärtää kontekstin ja kulttuurilliset erot.

Viittomakielisen kohdeyleisön kannalta kotouttava strategia on tärkeä, sillä se voi edistää saavutettavuutta. Suomi ja viittomakieli eroavat rakenteellisesti toisistaan (Kotimaisten kielten keskus, i.a.). Viestinnän mukauttaminen sopivaksi sen kohdeyleisölle voi parantaa tiedonsaantia ja lisätä osallisuutta yhteiskunnassa. Hyvin toteutettu kotouttava strategia mahdollistaa sen, että viittomakieliset ihmiset voivat ymmärtää ja omaksua tiedon sujuvammin, ilman tarpeettomia kielimuureja.

4.2 Tulkkaukseen valmistautuminen

Tekijänoikeuslain mukaan sillä, joka on luonut kirjallisen tai taiteellisen teoksen, on tekijänoikeus teokseensa (L404/1961). Tulkkauksessa lähtötekstinä käytetään Poliisitapaus podcastia. Podcastin pitäjään oltiin yhteydessä Instagramin kautta ja pyydettiin lupa podcastin käyttöön tulkkauksessa. Poliisitapauksen pitäjä myönsi luvan jakson käyttöön ja pyysi nähdä valmiin tuotoksen myöhemmin.

Käännökseen valmistautuminen alkoi ensin podcast jakson kirjoittamisella auki tyhjälle tiedostolle. Tämän jälkeen se lähetettiin viittomakieliselle ohjaajalle, jotta hän pääsisi myös tutustumaan käännettävään tekstiin. Seuraavaksi alkoi jakson kääntäminen kohta kohdalta viittomakielelle, kirjaamalla glossauksia ylös. Viittomakielistä aineistoa kirjoitetaan usein glosseilla, eli viittomat saavat kirjoitetun nimen (Lappalainen & Mäntylä 2016, s. 10). Teksti jaettiin puoliksi, jotta molemmat tulkkiopiskelijat saivat yhtä paljon käännettävää. Tämä helpotti huomattavasti työkuormaa, mutta yhteistyö jatkui opiskelijoiden miettiessä vaikeimpia käännöskohtia yhdessä. Näin molemmat saivat tehdä myös rauhassa omaa käännöstä. Kohdat, joista opiskelijat eivät olleet täysin varmoja tai eivät osanneet itse kääntää viittomakielelle, tarkistettiin työelämäohjaajalta tai vaihtoehtoisesti muilta viittomakielen tulkeilta. Käännöksen jälkeen tarkistettiin, että tuotos olisi mahdollisimman onnistunut, jotta käännöksen kuvaaminen voitaisiin aloittaa.

4.3 Käännösprosessi

Kääntämisen prosessi aloitettiin kirjaamalla jakson sisältö tyhjälle Word-tiedostolle. Kun jakso oli kirjoitettu auki, käännöksen aloittaminen sujui helpommin. Jaksossa ilmeni useita vieraita sanoja ja sanontoja, joita jouduimme

etsimään ja tutkimaan. Kaikille sanoille ei löytynyt virallisia viittomia, joten oli keksittävä vaihtoehtoinen tapa viittoa, esimerkiksi sanan sormittaminen. Sormittaminen tarkoittaa jokaisen kirjaimen viittomista erikseen. Käytimme apuna vieraiden sanojen etsinnässä myös työelämäohjaajaamme Salla Fagerströmiä sekä muita tulkkeja. Saimme apua myös haastaviin kielioppi käännöksiin ja sanontoihin, jotka koimme haastavaksi löytää sopiva viittomakielinen käännös.

Jakson ollessa kirjattuna auki Word- tiedostolla, oli itse kääntäminen helpompi aloittaa. Tässä vaiheessa teksti oli jaettu puoliksi opiskelijoiden kesken, ja molemmat pääsivät kääntämään omaa osuuttaan. Kirjasimme omiin muistiinpanoihin glossaukset ylös ja kävimme yhdessä läpi käännettyä lopputulosta. Käännösprosessin aikana jouduimme miettimään monenlaisia asioita, jotta saisimme aikaan mahdollisimman ymmärrettävän kokonaisuuden kohderyhmällemme. Pidimme erityisen tärkeänä käännöksen aikana, että saamme merkityksen välittymään kohderyhmälle. Näin ollen, jouduimme tekemään alkuperäiseen tekstiin muokkauksia, jotta saamme tehtyä omalle kohderyhmälle, viittomakielisille, ymmärrettävän tuotoksen. Käytimme käännöksessä vahvasti skoposteoriaa, jonka mukaan kääntäjien tärkein tehtävä on tuottaa käännös, joka palvelee sen vastaanottajaa, vaikka se tarkoittaisi alkuperäisen tekstin muokkaamista.

Pohdimme myös podcast -jaksossa esiintyvien henkilöiden nimiä ja millä tavoin ilmaista ne. Vaihtoehtoina oli esimerkiksi sormiaakkostaminen eli jokaisen nimen kohdalla kirjain kirjaimelta käännös viittomakielisten aakkosten mukaan. "TikTok Killer" jaksossa esiintyy useiden ihmisten nimiä ja ne mainitaan useaan kertaan. Tulimme siihen tulokseen, että sormiaakkosilla nimien kääntäminen on liian hidas tapa tulkkauksen nopeuteen nähden. Päätimme, että ennen kuin tulkattu jakso alkaa, jaksossa esiintyville ihmisille annetaan viittomanimet. Videon alussa viitotaan jokaisen jaksossa esiintyvän henkilön nimi, jotta katsojat tietävät keneen viitataan. Tulkkauksen sujuvuuden parantamiseksi, jaksossa esiintyville henkilöille päätettiin antaa viittomanimet. Viittomakieliseen yhteisöön kuuluvalla henkilöllä on yleensä oma viittomanimi. Välillä myös yhteisön ulkopuoliset henkilöt, kuten julkisuuden henkilöt saavat viittomanimen. Viittomanimen taustalla on usein, jokin ulkoinen ominaisuus esimerkiksi näkyvä arpi, mutta viittomanimi saattaa muodostua myös esimerkiksi tapoihin tai maneereihin liittyen

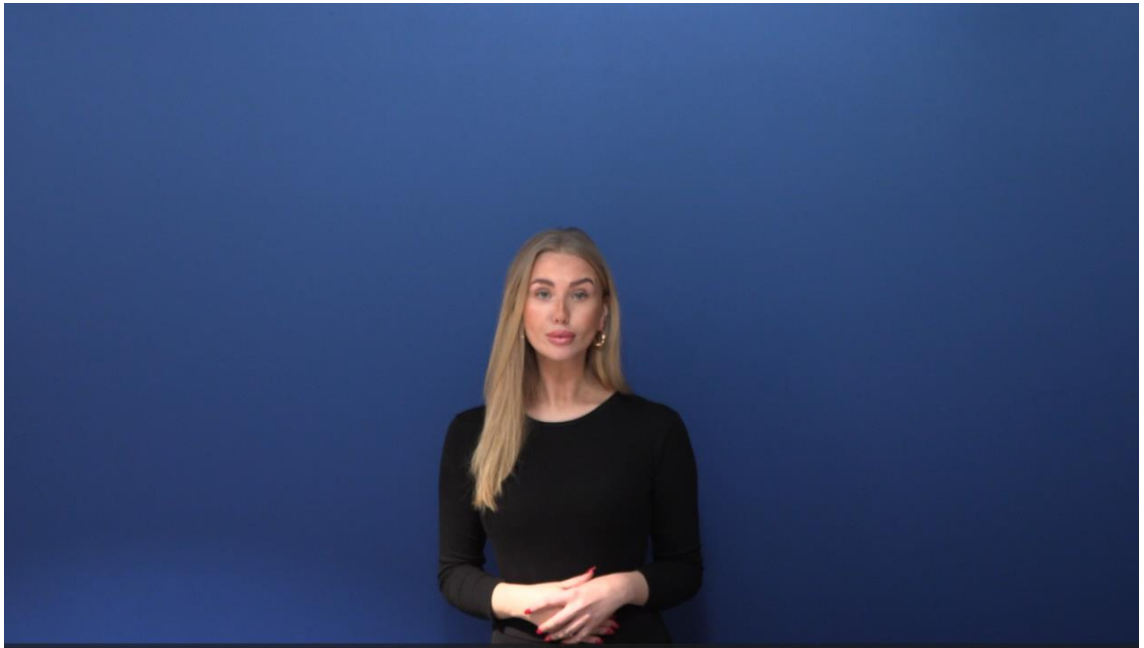
(Kotimaisten kielten keskus, 2011.) Viittomanimet annettiin jaksossa esiintyvien ihmisten oman nimensä etukirjaimen mukaan. Etukirjaimen mukaan annettu viittomanimi myös nopeutti tulkkausprosessia huomattavasti ja näin saatiin tulkkauksen kulku pysymään mahdollisimman laadukkaana.

4.4 Tulkkausprosessi

Tulkkaus kokonaisuudessaan on kuvattu Diakin kielistudiolla ja kuvaus tapahtui kolmena eri päivänä. Jakso oli jaettu osiin niin että molemmat tulkkiopiskelijat tulkkaisivat suunnilleen saman verran. Tulkkaus on aivoille hyvin raskas prosessi, joten kuvaus suoritettiin pätkissä vuorotellen, niin, että toinen opiskelija kuvasi ensimmäisen pätkän sen jälkeen toinen pääsi kuvaamaan. Näin opiskelijat saivat tulkkauksen jälkeen pidettyä pienen tauon ja valmistautumaan seuraavaa kuvauspätkää varten. Kuvauksen aikana Diakin tiloissa, varmistettiin tulkille sopiva vaatetus. Tulkkina, tämä on hyvin tärkeää työelämässä, jotta asiakas saa mahdollisimman selkeän ja sujuvan tulkkauksen. Tämä tarkoittaa yksivärisiä, tummia vaatteita, ei isoja koruja, sekä ylipäänsä siistiä olemusta. Tumma ja yksivärinen vaatetuksen avulla varmistaa, että asiakas näkee tulkin kädet selkeästi tummaa taustaa vasten. (Kuva 1 ja Kuva 2). Räikeät värit tai kuviot voivat häiritä tulkkauksen seuraamista ja viittomien ymmärtämistä. Opiskelijat päätyivät myös tulkkaamaan seisten, jotta viittominen näkyi parhaiten ruudulla (Kuva 1 ja Kuva 2).

Kuva 1. Tulkkiepiskelija tummissa vaatteissa ja sovitussa kohdassa.

Kuva 2. Tulkkiepiskelija samassa kohdassa visuaalisen selkeyden vuoksi.

Tulkkauksen aikana tulkkiepiskelijat seisoivat kameran edessä, samalla näkien itsensä edessä olevalla näytöllä. (Kuva 1 ja Kuva 2). Opiskelijat sijoituivat keskelle ruutua ja lattialle asetettiin lappu merkiksi, minkä päällä seisoa. Näin varmistettiin se, että aina kun tulkki vaihtui, seisottiin aina samassa kohdassa ruutua. Edessä pidettiin muistiinpanoja glosseista, josta voisi tarkistaa viittoman, jos se unohtui. Valmisteltu tulkkaus viittomakielelle oli hyvin erilainen alkuperäiseen tekstiin nähden, joten muistiinpanot helpottivat huomattavasti

kuvaamisen sujuvuutta. Kun kuvausasetelmat olivat kunnossa, oli aika aloittaa itse tulkkkaus. Podcast jakso laitettiin pyörimään puhelimesta ja kun puhe alkoi, pienen viiveen jälkeen, tulkkkaus aloitettiin. Puheen nopeuden takia, jakso jouduttiin kuvaamaan useammassa eri pätkässä. Lopulta tultiin päätökseen, että toinen tulkkiopiskelija lukee tekstiä ääneen podcastin käsikirjoituksesta, jotta tulkkaminen sujuisi paremmin.

Ensimmäiset kuvaushetket olivat totuttautumista ja harjoittelua kameran edessä kuvaukseen ja videopätkiä kuvattiin useaan otteeseen. Kun alku jännityksestä päästiin eteenpäin, tulkkauksesta muodostui sujuvampaa ja tulkkaminen näytti myös luontevammalta. Harjoitus kuvaus kertojen jälkeen tulkkkaus sai rytmikkyyttä ja tulkkkaus alkoi sujumaan paremmin ilman alku kuvaamisen aiheuttamaa kankeutta.

Kun ensimmäiset versiot oli kuvattu, videot lähetettiin Salla Fagerströmille arvioitavaksi, jotta tulkki opiskelijat saisivat palautetta tulkkeen ymmärrettävyydestä ja viittomien valinnoista. Salla ehdotti, että tavattaisiin Zoomissa, jotta tulkkauksen laadusta ja viittomavalintojen toimivuudesta voitaisiin keskustella. Salla antoi neuvoja tuleviin tulkkkaus pätkiin, sekä myös ohjeita jo tulkattuihin kohtauksiin. Hän kiinnitti huomioita viittomien lisäksi myös yleis- olemukseen kameran edessä. Tulkkkaus tilanne on aina jännittävä hetki, mutta oli tärkeää, että jännitys ei välittyisi kameraan. Ohjeeksi tuli yrittää rentouttaa keho ja hengittää syvään ennen tulkkausta ja yrittää olla jännittämättä hartioita liikaa, jotta tulkkkaus ei olisi niin jäykän näköistä.

Palautetta saatiin myös viittoma valintoihin (esimerkki viittoma valinnasta julistaa kuolleeksi = HUOMATA KUOLLUT JO) ja tarkempia ohjeistusta muutamiin tiettyihin viittomiin. Käännöstä tehdessä jouduttiin tekemään paljon töitä oikeiden viittomien etsimisessä ja mukana oli muutamia viittomia, joiden tarkoista käsimuodoista ei oltu täysin varmoja pelkästään videoiden perusteella. Oli siis tärkeää saada ohjeistusta Sallalta viittomien tarkkoihin oikeaoppisiin käsimuotoihin, jotta ne pystyttäisiin muokata ennen varsinaista tulkkkaus videota varten. Korjauksia päästiin tekemään vielä kohtauksiin, jotka oli jo tulkattu ja kuvattu, näin muokaten video helpommin ymmärrettäväksi.

5 TULOKSET

Alkuperäinen podcast- jakso on pituudeltaan 25 minuuttia, valmis tulkkaus kestää noin 30 minuuttia (ks. Liite 1), alussa on 2 minuutin pituinen pätkä, jossa esitellään jaksossa esiintyvät henkilöt. Podcast- jakson tulkkaus suomen kielestä suomalaiseseen viittomakieleen toteutettiin valmistellun tulkkauksen mallilla, mikä mahdollisti tarkemman kielellisen ja kulttuurillisen viestin välittämisen. Itse tulkkausprosessi eteni vaihteittain; ensin podcast jakson sisällön analysointi sekä käsikirjoituksen laatiminen, sitten tulkkauksen toteuttaminen Diakin tiloissa ja lopuksi tulkkauksen tarkistaminen ja muokkaaminen.

Prosessin aikana ilmeni useita haasteita. Ensimmäisiä olivat "True Crime"-aiheen kulttuurillisten viittausten ja käsitteiden välittäminen viittomakielelle niin että se oli ymmärrettävää kohdeyleisölle. Tämä vaati tulkkioiskelijoilta kontekstin ja merkitysten pohdintaa. Toinen merkittävä haaste liittyi ilmaisutapojen eroihin suomen kielen ja suomalaisen viittomakielen välillä. Tietyt kielikuvat ja sanonnat jouduttiin muokkaamaan viittomakielen rakenteisiin sopiviksi, jotta merkitys säilyisi mahdollisimman alkuperäisenä.

Tulkkausprosessin aikana jouduttiin tekemään pragmaattisia muutoksia, joissa lähtötekstin rakennetta muokattiin niin että se sopisi paremmin kohdekielen kulttuuriin. Tämä osoitti, että skoposteorian mukainen lähestymistapa oli välttämätön, jotta tulkkaus palveli tarkoitustaan viittomakielisen kohdeyleisön näkökulmasta. Tulkkauksessa on havaittavissa, että sen ovat tuottaneet tulkkioiskelijat eivätkä kokeneet tulkit tai natiivit viittojat. Tulkkauksen rytmi on vielä melko hidas, ja se viittomakieli mukailee voimakkaasti suomen kielen rakennetta. Lopulliseen käänösversioon ovat vaikuttaneet muun muassa puhujan nopeus, tilanteet, joissa sopivaa viittomaa ei löytynyt, sekä kameran edessä viittominen.

Kuvaustilanne asetti opiskelijoille haasteita. Samaan aikaan itsensä näkeminen monitorista vaati totuttelua, erityisesti koska näkymä ei vastannut peilikuvana totuttua katselutapaa. Tämä johti tilanteisiin, joissa otto oli aloitettava uudelleen useaan kertaan, koska tulkkioiskelija hämmentyi monitorin kautta näkemästään.

Lisäksi viittominen oli paikoin hidasta, koska opiskelijat joutuivat joko miettimään viittomavalintaa tai tarkistamaan viittomia muistiinpanoistaan.

Kaikki nämä tekijät vaikuttivat lopputulokseen. Jos tulkkauksen olisi suorittanut kokenut tulkki tai natiivi viittoja, lopputulos olisi todennäköisesti ollut sujuvampi ja ilmaisultaan luonnollisempi. Koska tulkkaus toteutettiin pätkissä, jaksoa jouduttiin myös editoimaan mikä osaltaan vaikutti tulkkauksen lopulliseen muotoon. Kokeneempi tulkki olisi saattanut selvittää vähemmille oidoille ja tauoilla, kuin kokemattomat opiskelijat. Tulkkaus toteutettiin kameralla, joten opiskelijat katsoivat viittoessaan kameraa, eivätkä asiakasta, mikä eroaa perinteisestä kasvokkain tapahtuvasta tulkkaustilanteesta.

5.1 Saavutettavuuden parantaminen

Opinnäytetyön tavoitteena oli lisätä podcastien saavutettavuutta viittomakielisille ihmisille. Tulkkauksen avulla, äänitiedostona oleva podcast muutettiin visuaaliseen muotoon, mikä mahdollisti viittomakielisten pääsyn saman informaation äärelle. Tulkattu jakso lisäsi kielellistä saavutettavuutta, koska viittomakielinen kohdeyleisö pystyisi ymmärtämään sen. Tämä vastaisi saavutettavuuden määritelmää, jossa sisällön tulee olla helposti lähestyttävää kaikille ihmisille (Tieteen termipankki, i.a).

Saavutettavuuden osalta ilmeni myös omia haasteita. WCAG-standardien mukaan viittomakielinen käännös tai tulkkaus ei ole pakollista, mikä heijastaa viittomakielisten saavutettavuuden puutteita. Tämä opinnäytetyö osoittaa tarpeen laajemmalle keskustelulle siitä, pitäisikö viittomakielinen tulkkaus sisällyttää laajemmin saavutettavuuskriteereihin.

5.2 Käännösteorioiden soveltaminen käytännössä

Opinnäytetyössä käytettiin ekvivalenssin ja adekvaattisuuden käännösstrategioita merkityksen välittämisessä. "True Crime"- aiheisen

podcastin kulttuurilliset ja emotionaaliset vivahteet pyrittiin säilyttämään, mikä vaati paikoin ekvivalenssin mukaista uskollisuutta alkuperäistekstille, mutta samalla adekvaattisuuden huomioimista, jotta sisältö olisi ymmärrettävää ja merkityksellistä viittomakieliselle katsojalle.

Skoposteoria osottautui myös hyödylliseksi, koska tulkkauksen tavoitteena oli palvella viittomakielistä kohderyhmää, ei niinkään pysyä täysin uskollisena alkuperäiselle tekstille. Tämä näkyi muun muassa siinä, että käänöksessä painotettiin informatiivisia ja ekspressiivisiä elementtejä alkuperäisen podcastin tyylin välittämiseksi.

5.3 Kuvaus ja visuaalinen yhtenäisyys

Tulkkaukset kuvattiin Diakin kielistudiossa kolmena eri päivänä, ja jakso jaettiin kahteen osaan niin, että molemmat tulkkiopiskelijat tulkkaisivat suunnilleen saman verran. Kuvaukset tehtiin vuorotellen, mikä mahdollisti riittävien taukojen pitämisen ja valmistautumisen seuraavaan kuvauspätkään. Tämä oli tärkeää, sillä tulkkaukset ovat aivoille todella raskas prosessi, joka vaatii paljon keskittymistä ja energiaa.

Koska kuvauspäiviä oli useita, oli tärkeää varmistaa, että visuaalinen yhtenäisyys säilyi videossa. Tulkkiopiskelijat käyttivät jokaisena kuvauspäivänä samoja vaatteita, ja huolehtivat siitä, että hiukset ja vaatteet olivat samat kuin edellisen kuvauspäivän aikana. Näin valmis video vaikuttaisi siltä, että se olisi kuvattu yhdellä kertaa, näin parantaen katsojakokemusta sekä videon ammattimaisuutta. Kuvauksen aikana kiinnitettiin huomiota myös tulkkiopiskelijoiden vaatetukseen. Tulkkiopiskelijat käyttivät yksivärisiä ja tummia vaatteita, jotta kädet erottuivat mahdollisimman hyvin. Tämä on oleellinen osa visuaalista saavutettavuutta, sillä kirkkaat värit tai kuviot voisivat häiritä katsojaa ja vaikeuttaa viittomien seuraamista.

5.4 Johtopäätökset ja vaikutukset

Opinnäytetyö osoitti, että valmisteltu tulkkaus toimii podcastin kaltaisen auditiivisen sisällön kääntämisessä viittomakielelle. Saavutettavuus parani, kun podcast muutettiin visuaaliseen muotoon, mikä tukee viittomakielisten oikeutta yhdenvertaiseen tiedonsaantiin. Huomattiin myös, että käännteorioiden, erityisesti skoposteorian, soveltaminen on tärkeä merkityksen ja kulttuuristen nyanssien välittämiseksi. Tämä opinnäytetyö voi toimia pohjana tuleville opinnäytetöille tai tutkimuksille, missä käsitellään saavutettavuutta tai valmistellun tulkkauksen tekoa.

Tämän tulkkauksen on luonut kaksi viittomakielen tulkkiopiskelijaa, joten tulkkauksen tulos ja laatu on myös sen mukainen. Työ perustuu opiskelijoiden omaan osaamiseen, mutta haluttiin myös varmistaa, että lopputulos olisi mahdollisimman oikeellinen ja laadukas. Tämän varmistamiseksi, saatiin apua työelämänohjaajalta, viittomakieliseltä toimittajalta Salla Fagerströmiltä, sekä muilta viittomakielen tulkeilta. Tehty tulkkaus on kuitenkin opiskelijoiden oma versio, johon jätettiin oma kädenjälki. On myös huomioitu, että tulkkaukselle ei ole olemassa vain yhtä oikeaa ratkaisua.

Lopulliseen tulkkaukseen ovat vaikuttaneet puhujan nopeus, sanat, joihin ei löytynyt vastaavaa viittomaa, sekä kameran edessä viittominen. Tulkkiopiskelijat pääsivät pohtimaan myös, miten oma tulkkaus eroaa kokeneesta tulkista, tai jos tulkin äidinkieli olisi suomalainen viittomakieli. Vaikka tulkkaus oli valmisteltu, se tapahtui simultaanisti, eli tulkki aloittaa tulkkauksen melkein heti puhujan aloittaessa ja kuuntelee puheen etenemistä samalla. Tämä tarkoitti sitä, että tulkkaus ei kaikissa kohdissa mene täydellisesti kieliopin mukaan.

6 EETTISYYS JA LUOTETTAVUUS

Etiikka on tutkimusala, joka tutkii moraalialia sekä siihen liittyviä kysymyksiä. Moraalilla tarkoitetaan ihmisen ajattelu- ja toimintatapoja. Etiikan tutkimus

selvittää muun muassa kysymyksiä kuten “ovatko kaikki hyvät teot oikeita ja kaikki oikeat teot hyviä”. (Kalela, 2010, s. 28)

Viittomakielen tulkin ammatissa, eettisiin ongelmiin joudutaan erityisen herkästi. Tähän vaikuttaa ensinnäkin se, että tulkki joutuu työssään tekemään valtavan paljon itsenäisiä valintoja. Toiseksi tulkin työtuloksiin suhtaudutaan usein tunneperäisesti ja näin olleen ne synnyttävät herkästi eettisiä kysymyksiä. (Kalela, 2010, s. 32) Ammattietiikassa mainitaan usein eettiset säännöt tai koodit. Nämä ovat usein esimerkiksi ammattiliittojen laatimia ohjeita liiton jäsenille, mutta ne eivät ole lakeja. Ammattiliitto tai muu auktoriteetti ei voi määrätä, mikä on eettisesti oikein ja mikä ei. (Kalela, 2010, s. 32) Yleinen piirre säännöissä on se, että ne ovat tulkinnanvaraisia. Kun sanotaan, että viittomakielentulkki on vaitiolovelvollinen, on epäselvää mitä tilanteita, asioita ja tilanteita tämä koskee. On tulkinnanvaraista, mitä vaitiolovelvollisuudella tarkemmin tarkoitetaan. (Kalela, 2010, s. 33)

Koska kyseessä on kehittämispainotteinen opinnäytetyö, luotettavuus liittyy erityisesti työn prosessiin, tavoitteiden selkeyteen sekä tehtyihin valintoihin ja niiden perusteluihin. Työn toteutuksessa on pyritty avoimuuteen ja läpinäkyvyyteen jokaisessa vaiheessa – kuvattu kehittämistyön etenemistä, valintojen taustoja ja ratkaisut on perustettu alan kirjallisuuteen, saavutettavuusperiaatteisiin sekä tulkkausalan käytäntöihin. Luotettavuutta lisää se, että tulkkiopiskelijat ovat reflektoineet omaa toimintaansa ja pohtineet valintojensa vaikutuksia lopputulokseen. Myös maininta siitä, että kyseisen tekstin on kääntänyt ja tulkannut kaksi tulkkiopiskelijaa, on tärkeä ilmetä.

7 POHDINTA

Käännösprosessin kulku alusta loppuun oli mielenkiintoinen projekti. Oli selvää alusta asti, että käännöstehtävä ei tule olemaan helppo ja vaikeuksia ja turhautumisia tulee ilmenemään ajoittain. Tiesimme että tulkkaus haastaa itseämme, kehittää kielitaitoamme ja valmistautua tulevaisuuden työtehtäviin.

Tämä prosessi antoi meille uudenlaista näkökulmaa kääntämiseen ja tulkkaukseen, sillä kokemuksia podcastien tulkkauksesta ei kummallakaan entuudestaan ollut. Saimme uusia ideoita ja näkemyksiä, miten lähteä kääntämään lauseita viittomakielelle ja miten saada niistä viittomakielen kieliopin mukaisia. Pääsimme syventymään käännteorioihin, tulkkauksen etiikkaan sekä tulkkaukspalveluihin ja oppimaan jatkuvasti uusia asioita. Tekstin kääntämisen ja tulkkauksen kokonaisuutta katsoen, koemme suoriutuvan tehtävästä hyvin. Negatiivisesti lopputulokseen vaikutti kuitenkin, kuvausstudion valotus. Kuvasimme kolmena eri päivänä ja lopputuloksen tarkoituksena oli luoda kuva yhtenäisestä jakson kuvauksesta, mutta studion valotus oli joka kuvauskerralla erilainen. Lopullisesta videosta näin ollen erottaa, kun valotus vaihtuu kesken videon.

Kääntämisen näkökulmasta katsoen ongelmana on aina ollut, kuuluuko käännökseen olla uskollinen lähdetekstille vai sen käännökseen lukijalle. Tämä prosessi laittoi meidät pohtimaan, kumpaa lähdemme tavoittelemaan, mutta koska kyseessä on tulkkaukset, koimme tärkeämmäksi lähteä tavoittelemaan adekvaattisuutta eli kääntämään tuotos käännökseen lukijalle. Tässä tapauksessa viittomakielisille podcastien seuraajille. Keskityimme jokaisessa käännöslauseessa tuomaan lauseen ytimen niin, että merkitys välittyi viittomakieliselle katsojalle. Tämä tarkoitti sitä, että jouduimme tarkkaan pohtimaan, mitä keinoja käyttää, jotta merkitys välittyisi. Joudummeko lyhentämään lauseita vai kenties lisäämään jotain. Näin ollen tässä käänöksessä ekvivalenssi eli uskollisuus lähdetekstille kärsi. Teimme käänöksessä pragmaattisia muutoksia, eli jouduimme muokkaamaan lähdetekstiä niin, että se käy järkeen kohderyhmälle. Toimimme käänöksessämme siis skoposteorian mukaan eli tärkeimpänä tehtävänä meille oli tuottaa käännos, joka on kohdistettu vastaanottajalle, vaikka se tarkoittaisikin alkuperäisen tekstin muokkaamista. Käänöksessämme käytimme myös kotouttavaa strategiaa eli pyrimme muokkaamaan kulttuurillisia viittauksia ja kontekstin mukauttamista kohderyhmälle sopivaksi ja ymmärrettäväksi. Lähdetekstistämme löytyi suomenkielisiä sanontoja, joita viittomakieliset eivät välttämättä ymmärrä, joten pyrimme muokkaamaan ne helpommin samaistuttavaksi kohdeyleisölle. Esimerkki tekstistä löytyvästä suomenkielisestä

sanonnasta “huhuilta yritettiin katkoa siivet”. Tähän käännökseksi vaihdoimme “huhut yritettiin lopettaa”, näin ollen kohderyhmä ymmärtää merkityksen.

Pääsimme prosessin aikana syventymään sekä kääntämiseen että tulkkaukseen. Käänsimme ajan kanssa lähdetekstin kohderyhmälle sopivaksi ja ymmärrettäväksi sekä pääsimme simultaanisti sen tulkkamaan. Vaikka normaalissa tulkkauksilanteessa tulkki ei pysty aina korjaamaan juuri viittomaansa ajan rajallisuuden vuoksi, niin meidän tapauksessamme se oli mahdollista, sillä tilanne kuvattiin. Meillä oli siis mahdollisuus kuvata tilanteet niin monta kertaa, kuin halusimme ja virheille oli tilaa. Tulkkauksprosessi on äärettömän raskas aivoille. Jopa lyhyen tulkkauksjakson aikana huomasimme, miten paljon se vaatii aivokapasiteetilta. Samaan aikaan pitäisi pystyä kääntämään juuri kuultu lause viittomakielelle, muistaa antaa tarpeeksi viivettä lauseelle, mutta ei kuitenkaan liikaa, ettei unohda kuulemaansa. Podcast jakson valinta oli täynnä haastavaa sanastoa, pitkiä lauseita sekä suomenkielisiä sanontoja, joiden merkitys pitää ensin ymmärtää ennen kuin sen voi lähteä kääntämään viittomakieliselle yhteisölle sopivaksi. Muistin on toimittava hyvin.

Opinnäytetyömme voi tulevaisuudessa jakaa tietoa myös muille tulkkauksen alan opiskelijoille. Haluamme myös pohtia podcastien tulkkauksen tulevaisuutta. Podcastit ovat olleet suuressa suosiossa viime vuosien aikana ja olemme kiinnostuneita tietämään miten paljon kysyntää podcastien tulkkauksille olisi. Pohdimme, olisivatko viittomakieliset kiinnostuneita jatkossa yhä enemmän ja enemmän saamaan tulkkauksia podcasteihin. Ja jos näin on, mitä se vaatisi tulkkaukselta ja miten sen toteuttaminen käytännössä onnistuisi. Voisiko meidän tapamme toteutukselle olla yksi vaihtoehto? Millaisia toimenpiteitä se vaatii, jotta tämä olisi mahdollista toteuttaa? Podcasteja löytyy paljon erilaisia, mutta niin löytyy ihmisiäkin.

LÄHTEET

Backlinko (i.a.) *Podcast statistics you need to know*. Saatavilla 16.1.2025
Podcast Statistics You Need To Know in 2024.
<https://backlinko.com/podcast-stats>

Brunson J. (2011) *Video Relay Service Interpreters* Gallaudet University Press.

Glasbergen S. (20.6.2023) *Kotouttava ja vieraannuttava käänösstrategia. Spoken.*
<https://spoken.fi/kotouttava-ja-vieraannuttava-kaannosstrategia/>

Helin I. Yli-Jokipii H. (2008) *Kohteena käänös* p. Helsingin Yliopisto.

Hytönen N. Rissanen T. (2006) *Käden käännteessä* p. Otavan Kirjapaino Oy.

Juttutyypit. (i.a.) *Podcast*. Saatavilla 16.01.2025
<https://juttutyypit.fi/juttutyypit/podcast/>.

Kalela E. (2010). *Etiikka tulkkaustilanteissa viittomakieli- ja kuulovammaisalla*, Kuuloliitto ry Ilkantie 4 00400 Helsinki.

Kela. (i.a.). *Kuka voi saada vammaisten henkilöiden tulkkauspalvelua?*. Saatavilla 13.2.2025
<https://www.kela.fi/vammaisten-tulkkauspalvelu-kuka-voi-saada>

Kela (2024) *Vammaisten henkilöiden tulkkauspalvelua voidaan tarjota vain vuorovaikutukseen ihmisen kanssa* Saatavilla 21.1.2025
<https://www.kela.fi/ajankohtaista/vammaisten-henkiloiden-tulkkauspalvelua-voidaan-tarjota-vain-vuorovaikutukseen-ihmisen-kanssa>

Kielikello. (i.a.). *Podcast*. <https://kielikello.fi/podcast/>.

Kotimaisten kielten keskus (i.a.). *Suomen viittomakielet*. Saatavilla 23.1.2025
<https://kotus.fi/kotus/kielet-ja-kielipolitiikka/vahemmistokielet/suomen-viittomakielet/>

Kuurojen liitto (2024) *Kelan lainvastaiset rajaukset vaikeuttavat kuurojen elämää* Saatavilla 21.1.2025

<https://kuurojenliitto.fi/ajankohtaista/kelan-lainvastaiset-rajaukset-vaikeuttavat-kuurojen-elamaa/>

Kuurojen liitto (i.a.) *Viittomakieliset*. Saatavilla 16.1.2025
<https://kuurojenliitto.fi/viittomakieliset/>

Laki vammaisten henkilöiden tulkkauspalveluista 133/2010
<https://finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2010/20100133>

Lappalainen Niina ja Mäntylä Päivi (2016). *Kurkistus korpuksiin ja kiertoilmauksiin*. Tutustumispaketti korpusten hyödyntämiseen viittomakieli äidinkielenä -opetuksessa. Kuurojen Liitto ry, Helsinki 2016.
https://viittomakielinenkirjasto.fi/wp-content/uploads/sites/2/2019/11/Kurkistus_korpuksiin_ja_kiertoilmauksiin_v100223.pdf

Mäkinen P., Oittinen R. (2007) *Alussa oli käännös* p. Tampereen Yliopistopaino Oy – Juvenes Print.

Nordenstreng K., Nieminen H. (2017) *Suomen mediamaisema* p. Kustannusosakeyhtiö Vastapaino.

Rissanen T. (1990) *Viittomakielen perusrakenne* p. Helsinki Yliopistopaino.

Saresvuo J., Ojanen S. (1988) *Tulkin käsikirja* p. Painokaari Oy.

Saavutettavasti.fi (i.a.) WCAG. Saatavilla 16.01.2025
<https://www.saavutettavasti.fi/verkkosisaltojen-saavutettavuus/wcag/>

Segler-Heikkilä L., (10.6.2024). Kielellinen saavutettavuus osana vuorovaikutuseettistä toimintaa. *Dialogi*
<https://dialogi.diak.fi/2024/06/10/kielellinen-saavutettavuus-osana-vuorovaikutuseettista-toimintaa/>

Suomen kääntäjien ja tulkkien liitto (i.a.) *Alalle*. Saatavilla 16.1.2025
https://www.sktl.fi/kaantaminen_ja_tulkkaukset/alalle-toihin/#:~:text=Kannattaa%20huomata%2C%20ett%C3%A4%20k%C3%A4%C3%A4nt%C3%A4minen%20ja%20tulkkaukset%20ovat%20kuitenkin,eiv%C3%A4t%20tulkkaukset%20eiv%C3%A4tk%C3%A4%20i%C3%A4hesk%C3%A4n%20kaikki%20tulkit%20tee%20k%C3%A4%C3%A4nn%C3%B6ksi%C3%A4.

Suomen kääntäjien ja tulkkien liitto (i.a.) *Kun tilaisuudessa tarvitaan tulkkia*. Saatavilla 10.1.2025

https://www.sktl.fi/kaantaminen_ja_tulkkaus/tyokalupakki-ammattilaiselle-ja-asiakkaan-tyokalupakki/kun-tilaisuudessa-tarvitaan-tulk/

Suomen kääntäjien ja tulkkien liitto (i.a.) *Tulkkausta eri menetelmillä*. Saatavilla 12.2.2025

https://www.sktl.fi/kaantaminen_ja_tulkkaus/tulkiksi/tulkkausta-eri-menetelmilla/

STT Info. (14.3.2024). *Podimo*. Saatavilla 16.01.2025

<https://www.sttinfo.fi/tiedote/70118941/tutkimus-yha-useampi-suomalainen-on-valmis-maksamaan-podcasteista-joita-kuunnellaan-kotiaskareiden-lomassa-ja-jopa-saunassa?publisherId=69820336&lang=fi>.

Tekijänoikeuslaki 404/1961

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1961/19610404>

Tieteen termipankki (i.a.) *Ekvivalenssi* Saatavilla 22.8.2024

<https://tieteentermipankki.fi/wiki/Nimitys:ekvivalenssi>

Tommola, J., & Turun yliopisto (2006). *Kieli ja kulttuuri kääntäjän työvälineinä*. Turun yliopisto, englannin kielen kääntäminen ja tulkkaus.

Translations and Interpreting (22.6.2022) *How to Become an Interpreter (A Step by-Step Guide)*. Saatavilla 23.1.2025

<https://translationandinterpreting.com/how-to-become-an-interpreter/>

LIITE 1. Linkki videoon <https://youtu.be/xR7X3YPh2Ck>